JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYS RY:n JÄSENLEHTI 4/1984

JULKAISIJA	Jupperin Omakotiyhdistys ry.	
	Kahdeksas vuosikerta	
OSOITE	Kulmatie 23	02730 ESPOO 73
PANKKIYHTEYS	SYP-Käpylä	209221-2220
	Postisiirtotili	198 98-3

TOIMITUSNEUVOSTO	Jupperin Omakotiyhdistys ry:n johtokunta	
	puh.joht. Pekka Perttula	puh. 844768
	Kulmatie 23	02730 ESPOO 73
	siht. Juhani Tarvas	puh. 846250
	Tammipääntie 14	02730 ESPOO 73
	Jäsenet:	
	Yrjö Astikainen	puh. 846904
	Palomäentie 7	02730 ESPOO 73
	Kai Haapamäki	puh. 843384
	Kalliotie 11	02730 ESPOO 73
	Lasse Hakola	puh. 844452
	Rajakuja 5	02730 ESPOO 73
	Pertti Leinonen	puh. 846572
	Kaivoskuja 7	02730 ESPOO 73
	Eila Räisänen	puh. 846487
	Kaivoskuja 10	02730 ESPOO 73
	Artturi Winqvist	puh. 846412
	Kotikuja 1	02730 ESPOO 73
	Rahastonhoitaja, johtokunnan ulkopuolella	
	Seppo Räisänen	puh. 846487
	Kaivoskuja 10	02730 ESPOO 73
PÄÄTOIMITTAJA	Juhani Tarvas	puh. 846250
	Tammipääntie 14	02730 ESPOO 73

AVUSTAJAT Kaikki Jupperin Omakotiyhdistys ry:n jäsenet

LEHDEN TARKOITUS Lehden tarkoituksena on toimia tiedotuskanavana johtokunnan ja jäsenistön välillä helpottamassa yhdistyksen käytännön toimintaa myös syys- ja kevätkokousten välisenä aikana.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Vuoden 1984 lähestyessä loppuaan esitän parhaat kiitokset kaikille lehtemme lukijoille ja toimintamme tukijoille kuluneesta vuodesta. Ilman hyvää jupperilaista kotiseutuhenkeä ja asukkaiden aktiivista osallistumista toimintaamme emme pystyisi, eikä ehkä olisi tarpeellistakaan järjestää mm. niin monenlaisia tapahtumia, kuin mitä tämänkin vuoden aikana olemme pystyneet aikaansaamaan.

Minulle Omakotiyhdistyksemme puheenjohtajana on ollut erityisen miellyttävää todeta alueemme lasten, nuorten, aikuisten ja vanhemman väestön positiivinen suhtautuminen toimintaamme. Esimerkiksi kevätretken nuorin osanottaja oli 3-vuotias ja vanhimmat osanottajat yli 80-vuotiaita. ja me kaikki olimme yhtä kiinnostuneita Träskändan historiallisista rakennuksista ja komeasta luonnosta.

Talkoissa nuorten ja aikuisten yhteistyö on sujunut hyvin. Nuoret nopsakinttuisina ja notkeaselkäisinä ovat olleet nopeita roskienkerääjiä siivoustalkoissa, kun taas aikuisille sopivaa on ollut hiekan levitys uimarannalle ja lentopallokentälle sekä puiden istutukset.

Mielessäni on monia asioita, joita näin vuoden lopulla voisi muistella ja joista voisi muistuttaa. Valitsen kaavoituksen, vaikka juuri tästä olen aikaisemminkin eniten kirjoittanut. Syy on selvä. Kaavoitustyö Jupperissa ja Suur-Leppävaaran alueella on käynnissä ja meidän asukkaina sekä omakotiyhdistyksenä tulee sitä aktiivisesti seurata. Varsinkin tämänvuotisten kokemusteni perusteella ei ole itsestään selvää, että kaavat laaditaan hyviksi koettujen ja asukkaiden toivomien kaavoitusperiaatteiden mukaisesti. Yhteistyö kaavoittajan ja asukkaiden kesken on Jupperissa sujunut hyvin. Samaa ei voida sanoa Leppävaaran kartanon maiden kaavoituksessa. Espoon kaupunginhallitus ei hyväksynyt alueen asukkaiden mukanaoloa kaavoitustyössä!

Tällä hetkellä on vain arvailtavissa, miten pahasti meille jupperilaisillekin tärkeät viher- ja virkistysalueet pirstoutuvat, kun kaavoittaja yrittää sovittaa kaupunginhallituksen määräämät mahtavat 100.000 - 110.000 kerros-m^2 yleis- ja seutukaavan mukaisille viheralueille. Toivon,

että syksyn vaalitulos toisi uuteen kaupunginhallitukseen, valtuustoon ja lautakuntiin aimo annoksen ihmisläheisempää, elämisen ja asumisen monipuolisia arvoja kunnioittavia luottamushenkilöitä. Tällaisia henkilöitähän me olemme sinne yksimielisesti olleet valitsemassa.

Kaavoitus Jupperissa on edennyt huolestuttavan hitaasti. Kaupungin Jupperin kaavoitukseen varaamat resurssit on jatkuvasti siirretty muihin tehtäviin. Tästä johtuu, että lehdessämme esitetyt Jupperi-II- kaavoitusaikataulut eivät ole pitäneet paikkaansa. Jupperi-I - kaavamuutos, joka on asukkaiden aloitteesta syntynyt ja kaupunginvaltuuston päättämä, on lähes kaksi vuotta odottanut kaavamuutostyön käynnistymistä.

Omakotiyhdistys ryhtyköön tehokkaampiin toimenpiteisiin, jotta Jupperi-I ja II asemakaavat saataisiin mahdollisimman nopeasti valmiiksi. Sen jälkeen olisi Jupperi-III kaavoituksen vuoro. Kaavoituksen nopeutta tärkeämmäksi meidän tulee asettaa laadulliset tavoitteet. Niistä ei tulisi tinkiä.

Seuraukset ovat väistämättömiä ja mahdottomia enää myöhemmin korjata. Rakentaminen poikkeusluvilla ja itselle omatoimisesti on viime vuosiin asti estänyt ylitehokkaan ja luontoa tuhoavan rakentamisen, kuka nyt oman kotikoivunsa kaataisi? Asemakaavojen tulee Jupperissa sen jokaisessa osassaan taata monipuolisen luontomme säilyminen ja omakotimainen rakennustyyli. Nämä periaatteet eivät eliminoi uudisrakentamista, vaan luovat edellytykset viihtyisälle asuinympäristölle.

Toivotan Teille kaikille HYVÄÄ JA RAUHALLISTA JOULUA SEKÄ ONNELLISTA UUTTA VUOTTA. Omakotiyhdistyksemme on aloittamassa 30. toimintavuottaan. Toivotan kaikki asukkaamme entistä aktiivisemmin mukaan kotiseututyöhön alueemme viihtyisyyden puolesta. Toimintamme on parhaimmillaan silloin, kun Te kaikki olette siinä mukana.

Pekka Perttula

SYYSKOKOUKSEN SATOA

On mukavaa aina kaksi kertaa vuodessa kuulla yhdistyksemme jäsenten mielipiteitä syys- ja kevätkokouksissa, jotta usko toimintamme periaatteisiin säilyy ja saa tarpeellista vahvistusta. Johtokuntahan kokoontuu kerran kuussa, koko jäsenistö, tai lähinnä sen aktiivisin osa, vain kahdesti vuodessa. Näinollen tuntuu hyvältä, jos johtokunta saa työstään ja toiminnastaan kiitosta ja kannustusta uusiin ponnistuksiin yhteisen etumme ja viihtyvyytemme puolesta.

Olimme siis jälleen kerran kokoontuneet Jupperin koululle neuvoa pitämään ja uutta johtokuntaa ensi vuodeksi valitsemaan. Suurempia muutoksia ei tapahtunut, vain yksi johtokunnan jäsen vaihtui, kun Iivo Lassila valittiin Yrjö Astikaisen paikkaa täyttämään. Iivolle työ on entuudestaan tuttua, onhan hän aikaisemminkin ollut samassa tehtävässä yhdistyksessämme. Valitettavaa vain on, että uudessa johtokunnassa ei ole lainkaan edustajaa Jupperi-III - alueelta.

Toimintasuunnitelmaehdotus vuodeksi 1985 hyväksyttiin erinäisin pienin lisäyksin ja täsmennyksin yksimielisesti ja rutiiniasiat hoidettiin suhteellisen nopeasti päätökseen.

Pullakahvien jälkeen, virallisen kokouksen päätyttyä kuulimme limnologi Martti A. Hämäläisen alustuksen Pitkäjärven tilasta ja suunnitelmista veden laadun parantamiseksi. Esitys oli erittäin mielenkiintoinen ja suorastaan aktivoiva, kokousyleisö lausui runsaasti mielipiteitään ja alustajallemme sateli kysymyksiä ehkäpä enemmän kuin riittävästi. Aiheesta olisi riittänyt juttua enemmänkin, mutta rajoitettu kokoustilojen käyttöaika muodosti jatkamiselle ehdottoman takarajan.

Kiitämme limnologi Hämäläistä hyvästä ja mielenkiintoisesta esityksestä sekä kaikkia kokouksen osanottajia aktiivisesta osallistumisesta yhdistyksemme asioista päättämiseen!

Johtokunta

MUKAAN

Sinä uusi jupperilainen, joka et vielä kuulu Omakotiyhdistykseen, otapa yhteyttä ja kysy toiminnastamme!

On aivan selvää, että ensialkuun rakennusvaiheen päätyttyä ei pahemmin ole vapaa-ajan ongelmia, pihamaa pitäisi saada siedettävään kuntoon ja eläminen täällä muutenkin asettumaan omiin uomiinsa, ennekuin ehtii omistaa ajatustakaan yhteisille riennoille. Ennenpitkää kuitenkin, kun energiaa tuntuu riittävän jo yli oman tontin rajojen, voi alkaa laajemminkin ajatella asuinympäristöään.

Jupperin Omakotiyhdistys alkaa kohta päästä kolmenkymmenen vuoden ikään, joten yhtä sun toista perinnettä on jo ehtinyt kuluneena toiminta-aikana syntyä. Kuitenkin tuntuu siltä, että uudet ajatukset, uudet virikkeet ja uudet, puuhakkaat ihmiset olisivat kovastikin tervetulleita mukaan yhdistyksemme toimintaa elävöittämään. Emme halua olla kaavoihin kangistuneita, vaan pyrimme kaikin tavoin toimimaan yhteisen viihtyvyytemme ja yhteisten etujemme kehittämisen puolesta.

Tule mukaan yhdistyksemme toimintaan! Liity jäseneksi ja osallistu kokeeksi ensialkuun johonkin järjestämäämme yhteiseen tilaisuuteen. Ehkäpä hyvinkin huomaat, että sitä kallista aikaa saattaisi liietä myös yhteisille asioille.

Yhdistyksemme on puoluepoliittisesti täysin sitoutumaton, itse asiassa puoluepolitiikka ja uskonto ovat ne kaksi "tabua", joihin emme lainkaan puutu tässä lehdessämme sen paremmin kuin muussakaan toiminnassamme. Eräänlaista vihreyttä ideologiaamme kuitenkin kuuluu, lähinnä sen vihreän säilyttämiseksi, joka vielä tänään meitä ympäröi.

Emme halua saastuttavia laitoksia lähiseuduille, tahdomme parantaa Pitkäjärvemme veden laatua ja pyrimme vaikuttamaan siten, että kylämme mahdollisuuksien mukaan voisi säilyttää nykyisen olemuksensa viihtyisänä ja rauhallisena omakotialueena.

Tule mukaan! Näin voit parhaiten vaikuttaa oman asumisesi tasoon ja ympäristön viihtyisyyteen! Yksin ei yleensä paljoakaan voi vaikuttaa.

PÄÄTOIMITTAJAN PALSTA

Pitkäjärven tila on saatu usita vuosia kestäneellä, talviaikaan tapahtuneella hapettamisella pysymään suurin piirtein ennallaan, onpa tiettyä veden laadun paranemistakin jossakin määrin tapahtunut. Järvi on siis yhä "elävä", kalakanta on runsas ja kalat syötäväksi kelpaavia, eikä niissä tiettävästi esiinny makuhaittojakaan. Vesikasvillisuutta on poistettu ravinteiden vähentämiseksi ja näyttää siltä, että kehitys parempaan suuntaan yhä jatkuu.

Jokakesäinen sinilevän esiintyminen on ollut lähinnä esteettinen haitta, josta tuskin vastaisuudessakaan päästään kokonaan eroon. Se, että hapetuslaitteet on nyt kokonaan poistettu järveltä niiden rikkoonnuttua, tuntuu huomattavasti huolestuttavammalta. Toiveita paremmasta on kuitenkin olemassa, sillä tänä talvena tullaan Lippajärvessä kokeilemaan uutta hapetinta ja saatujen kokemusten perusteella asennetaan samanlaiset, kokonaan upoksissa olevat laitteet myös Pitkäjärveen.

Pitkäjärven valuma-alueella on edelleen pienkiinteistöjä, joiden jätevedet kuormittavat järveä, mutta pääasiallisimmin ravinteet ovat kuitenkin kotoisin valuma-alueen pelloilta, joista sadevedet niitä huuhtelevat mukaansa.

Järven pohjassa kulkeva paineviemäriputki on tiettävästi säilynyt täysin ehjänä kauttaaltaan ja se on luonnollisesti ankkuroitu betonirenkailla paikoilleen, joten siitä ei ainakaan pitäisi olla mitään välitöntä vaaraa. Toisaalta on todettava, että minkäänlaista luotettavaa kontrollia putken toiminnasta ei ole olemassa. Putken rikkoutuminen aiheuttaisi hyvinkin lyhyessä ajassa todella pahan katastrofin järven tilassa.

Yhteisenä piirteenä kaikille ajateltavissa oleville toimenpiteille järven tilan parantamiseksi on niiden kalleus, kaikki vaihtoehtoiset ratkaisut joko yksin tai rinnan toteutettuina maksavat paljon. Toimenpiteet ovat kuitenkin puolusteltavissa sillä, että Pitkäjärvemme on laajalla alueella ainoa virkistyksen lähde lukemattomille ihmisille.

Järven suojelussa kaikkein tärkeintä on ehdottomasti veden happipitoisuuden säilyttäminen riittävänä ja vasta toiseksi tärkeintä on liiallisten ravinteiden vähentäminen eri tavoin. Asiaan voidaan merkittävästi vaikuttaa vesikasvillisuuden säännöllisellä poistamisella, hapettamisella, hapettoman pohjaveden poisjohtamisella ja jätevesikuormituksen vähentämisellä. Pohjaliejun poistaminen sitävastoin ei useastakaan syystä vaikuta mielekkäältä, sillä ensinnäkin se on todella kallista, vaikeaa ja aiheuttaa uusia ongelmia siellä, minne lieju kuljetettaisiin. Toimenpide sekoittaisi veden myös pahasti, ja voitaisiin, näin vedestä puheenollen "joutua ojasta allikkoon".

On hyvä tietää, että Pitkäjärven suojelu jatkuu ja tehostuu entisestäänkin, onhan tämä järvemme suosittu virkistysalue tuhansille ihmisille, eikä vähiten meille jupperilaisille!

J.Tarvas

TONTUN TARINAA

Tonttu käänsi tympääntyneenä kylkeään, jyske ja tärähtely vain jatkui. Kaivinkone murskasi viimeisiä puita ja maiseman muotoja, syyshiiren pesiä ja siilin koteja Joulun aluisessa hienon riitteen peittämässä luonnossa. Olisiko taas muutettava, lähdettävä kohti pohjoista etsimään uutta asuntoa? Se ei tonttua miellyttänyt, olihan hän jo vanha ja vähän luuvaloinenkin, koska oli aikoinaan asunut toista sataa vuotta Suuren Suokaivoksen kumisevissa onkaloissa ennenkuin muutti entisen Elannon kauppa-rakennuksen sokkelin turvalliseen huomaan.

Muuttoajatuksesta tuli tontun mieleen nuoruus; kuinka hän oli uljaasti purjehtinut viikinkien mukana, piiloutuneena heidän laivansa tuhdon alle, ja laivan saavuttua Espoon lahdelle pimeyden tullen hiipinyt maihin Pentalassa uuden salaperäisen maiseman ja yön hiljaisuuden houkuttelemana ja kuinka hän oli täällä suvisessa saaristossa viettänyt uudisraivaajan ja kalastajan antoisaa elämää, kunnes hansalaisten ja hollantilaisten remuisat kauppiasseurueet ja heidän aluksensa, koggit, olivat saaneet hänet siirtymään talven hyisiä jäitä myöten vastarakennetulle Espoon kirkolle, sen silloisen alttarin alle rakennettuun punatiiliseen ehtoollisviinikellariin.

Ne ajat olivat olleet mukavia, ruokaa ja juomaa ei ollut puuttunut, mutta kirkonrotta, pahus, oli tehnyt hänen elämänsä epämiellyttäväksi ainaisella valituksellaan köyhyydestä ja elämän katoavaisuudesta. Lopuksi hän päätti jättää alttarin alusen viineineen tekohurskaalle kirkonrotalle ja lähti kohti tuntematonta tulevaisuutta ylös pitkin Espoonjokea.

Bembölen Kahvituvalla hän oli tutustunut tallitonttu Fridiolfiin, joka nykyisin edelleen asusteli samoilla tienoilla Säästötontun vakanssilla ja sivutoimenaan pitäen huolta Espoon kaupungin museon tiloista entisessä ometassa.

Fridiolfin kanssa he olivat yhdessä retkeilleet aina Träskändan kartanon maille asti ja tavanneet siellä tsaari Aleksanterin, joka oli tullut sinne, sanottaisiinko, fasaaneja ja

peuroja metsästämään. Loisto ja remuisa kievarielämä ei ollut kuitenkaan tonttua viehättänyt ja metsän eläinten kohtalo joutua julman laukauksen uhriksi oli häntä murehdittanut siinä määrin, että hän oli vastoin tonttujen periaatteita saattanut metsän peittoon moniaita yksilöitä riistaeläimistä ja täten aikaansaanut itselleen ystäväkannan, josta oli paljon iloa nykyisinkin sekä hänelle että muille ympäristön asukkaille.

Hän muisti, kuinka Aurora Karamsin oli iloisen seurueen kanssa istuttanut lehtikuusia nykyiseen Laaksolahteen ja kuinka seudun maiseman kauneus, metsän vaihtelu pursuisesta suosta louhikkoiseksi mäeksi, veden pinnasta yläväksi mäeksi, lehviköstä kuusikoksi, oli saattanut mieleen hänen synnyinseutunsa Taalainmaan Stora Kopparbergetin jylhät metsät, hongikot ja veden vireisen selän Silja-järven aavalla.

Kuinka hän oli päättänyt:"Tänne minä muutan", ja tuntenut, miten ilma täytti rinnan ja veri kohisi suonissa ja muutoksen huuma täytti mielen. Asuinpaikkakin oli saatavissa, ihanteellinen kaivosaukko korven keskellä aivan Espoon ja Helsingin maalaiskunnan rajan tuntumassa, louhos, kuin nuorena kotona Svean- ja Götanmaalla.

Ukkitonttu oli aikanaan sanonut: "Lähtekää etsimään ja löytäkää tarvitsemanne". Nyt hän tunsi tulleensa perille tasapainon ja kypsyyden paikkaan. Vuosien varrella oli hän ystävystynyt monien seudun asukkaiden kanssa, oli ollut Samu siili ja Olli orava ja heidän lapsensa ja lapsensa lapset ja niin edelleen. Alueelle oli annettu nimi: Jupperi, oli tehty tiet, raivattu asuinpaikkoja. Kaivosaukot oli erään kauniin kesän heinäkuussa ajettu täyteen louhosta ja tonttu oli muuttanut Elannon kaupan kivijalan suojiin ajatellen, että en lähde. Mutta miten nyt? Säilyvätkö puut, onko Ollin ja Samun jälkeläisillä mahdollisuuksia elää edelleen keskuudessamme, ahneusko valtaa asuinseutumme? Lähdenkö minä?

Randolf

MAHDOLLISUUKSIEN MAAKUNTA

XXXVI valtakunnalliset kotiseutupäivät pidettiin heinäkuun lopulla Kymenlaakson keskuksessa, Kouvolassa. Perjantaina pidettiin päivien viralliset avajaiset ja Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous. Liiton uudeksi kunniajäseneksi kutsuttiin professori Matti Kuusi Helsingistä.

Niille, jotka eivät olleet virallisia vuosikokouksen edustajia, oli järjestetty tilaisuus tutustua uuteen Kouvola-taloon. Ulkoilmanäyttämöllä oli myös teatteriesitys. Illalla oli Kuusankosken kirkossa kirkkokonsertti, kirkon nuorisokuoro ja kirkkokuoro esiintyivät dir.cant. Tapani Rautasuon johdolla. Monille jäivät mieleen nuorisokuoron esitykset. Konsertti loppui kuorojen yhteisesitykseen: Beethovenin "Jumalan kunnia luonnossa".

Lauantaiaamuna täyttyi Kouvolan linja-autoasema kymmenistä busseista ja retkeilijöistä. Koko päivä oli varattu useille eri retkille Kymenlaaksoa ristiin rastiin. Jotkut tutustuivat Kotkan ympäristöön ja saaristoon, toinen ryhmä perehtyi Kymijoen laajaan teollisuuselämään, toiset kävivät Haminan ja Vironlahden seuduilla. Meikäläiset olivat mukana retkellä: "Läntinen Kymenlaakso - ruotsinvallan jalanjäljet".

"Jalanjälkien " etsimisen aloitimme Mustilan kartanon arboretumilta. Siellä kasvoi mitä erilaisimpia puita ja pensaita, mutta varsinkin metsässä aluskasvillisuutena oleva rhododendron-kasvusto oli valtava. Monelle tuli mieleen poiketa uudelleen pensaiden kukkimisaikaan.

Olimme saaneet oppaaksemme pirteän Tigerstedt´in tyttären. Matka jatkui Ruotsinpyhtäälle, tutustuimme vanhaan Strömforsin ruukkiin ja näimme filmin siitä, mitä tehtaassa on kautta aikojen valmistettu.

Ruotsinpyhtään vanha puukirkko oli myös tutustumisen arvoinen. Saimme olla myös todistamassa vanhan Anjalankosken sillan vihkimistä museosillaksi. Matkalla Anjalankosken kartanomuseoon poikkesimme Pyhtään vanhassa kirkossa. Ruokailu oli järjestetty Wredebyn hotellikartanon lähellä sijaitsevaan Anjalan torppaan.

Päivän ohjelma oli tiivis, mutta

varmaan kaikki olivat tyytyväisiä näkemäänsä ja kuulemaansa. Jokainen löysi ruotsinvallan jalanjälkiä useasta paikasta. Historian kertaus saattaisi tuoda lisävalaistusta asiaan.

Lauantaipäivä huipentui illalla järjestettyyn maakuntailtaan ja maakuntaillalliseen. Illan juonsi varmaan tyyliin kaikille tuttu Esko Tommola. Illan kuluessa oli kansallispukuesittely ja muuta kymenlaaksolaista ohjelmaa.

Sunnuntaipäivä alkoi kunniakäynnillä Valkealan sankarihaudalla. Jumalanpalveluksessa saarnasi Mikkelin hiippakunnan piispa Erkki Toiviainen ja sen jälkeen Valkealan 200 vuotta vanha kellotapuli vihittiin museoksi. Juhlakansalla oli mahdollisuus kiivetä korkealle kellotapuliin ja se kyllä kannatti! Korkeanpaikankammoa potevilla ei ollut asiaa ylös. Lapset jaksoivat jonottaa ja odottaa pääsyä ylöspäin. Jukka muistaa vieläkin olleensa Erkki Pystysen kanssa yhtä aikaa korkealla kellotapulissa. Sieltä näkyi kauas yli Valkealan kunnan.

Kotiseutupäivien pääjuhla pidettiin Utin linnoituksen alueilla. Maaherra Matti Jaatinen toi juhliin valtiovallan tervehdyksen ja juhlapuheen piti eduskunnan puhemies Erkki Pystynen.

Huolimatta varsin sateisesta kesästä, aurinko paistoi kotiseutupäivien aikana. Kotiseutuväki sai taas uutta intoa seuraavaa toimintavuotta varten. Kymenlaakso osoitti olevansa mahdollisuuksien maakunta.

Seuraavan kerran tavataan Ilomantsissa Kalevalan juhlavuonna!

Kai Haapamäki

VESI

Oli muuten taivaallisen ihanaa tuo oman kaivon vesi niin kauan, kunnes kaupungin toimesta suoritettu vesitutkimus sen turmeli juomakelvottomaksi. Ei, ei se siinä näytteenottamisen yhteydessä muuten pilaantunut, mutta kun virallinen selvitys veden laadusta kertoi sen olevan pilalla, se oli pilalla.

Se oli kirkasta ja kaunista, tosi hyvänmakuista vettä, sitä joi ihan huvikseen aivan sellaisenaan. Sitten kerran talvella tuli tutkija, upotti kaivoon lasisen näytteenottopurkin, ihasteli veden kirkkautta ja häipyi. Lupasi lähettää tutkimustulokset aikanaan.

Sieltähän ne sitten tulivat, ne tulokset. Vesi oli sisältänyt joitakin yksittäisiä pöpöjä ja nitriittiä, kumpaakin tosin alle Lääkintöhallituksen normien, mutta saastuneeksi se oli kuitenkin luokiteltu.

Vaimo totesi, että:"Mitäs nyt tehdään"? Kunnallisen vesi- ja viemärijärjestelmän lonkerot kun eivät vielä silloin ulottuneet tänne asti. Totesin, että: "Keitetäänpä aluksi kahvit tähän meidän hyvänmakuiseen ja kirkkaaseen kaivoveteemme ja mietitään".

Mietittiinkin. Tosi ankarasti ja asian vaatimalla hartaudella ja todettiin, että ollaan ilmeisesti vuosien kuluessa tultu täysin immuuneiksi niille pöpöille, eikä sitä nitriittiäkään ole kuin murto-osa lenkkimakkaran pitoisuuksista, joten, jatketaan vain veden käyttämistä ihan entisellä rutiinilla.

Jatkettiinkin. Liityttiin sitten valtavan paperisodan jälkeen kaupungin vesi & viemärisysteemeihin.

Koittipa vihdoin sitten myöhemmin se hetki, että päästiin maistamaan fantastisen hyvää kaupungin vettä!

Suurin toivein täytin juomalasin vesihanasta. Haistelin tuotetta kuin jokin viinintuntija ikään. Haisi polyeteeniletkulle. Maistoin. Maistui polyeteeniletkulle ja levä-uutteelle. Karmea pettymys.

Kahvia tuli aluksi keitettyä usein ja pieniä eriä kerrallaan, sitä kun ajatteli, että ehkä seuraava erä maistuu paremmalta. Ei maistunut.

Kaikkeen ilmeisesti tottuu aikanaan. Mekin luultavasti olosuhteiden pakosta opimme, että kahvin tuleekin maistua sellaiselta kuin maistui, mahdollisesti putket myös hiljaleen pinnoittuivat jollakin ja lopettivat veden ylenmääräisen maustamisen.

Sen ensimmäisen koelasillisen jälkeen en olekaan vuosiin maistanut vesijohtovettä raakana, paitsi tietenkin Linnaisissa hammaslääkärillä käydessäni, siellä kun on aina sitä hyvää porakaivon vettä lasillinen tarjolla.

Päätin pari viikkoa sitten ihan kokeilumielessä juoda lasillisen tätä omaa vesijohtovettä, jota Bodomista meille pumpataan. Se maistui pahalle. Makua en pysty mitenkään kuvailemaan, mutta ei se tällä kerralla maistunut muoviputkelle. Mitä lie pöpöntappokemikaaleja laitettu joukkoon.

Jotakin "vaffaa ainetta" vedessä kylläkin on, muutaman vuoden sisään olen joutunut vaihtamaan neljään vesihanaan karat, niistä kun häipyy messinki olemattomiin ohuista kohdista. Ja kuumavesivaraaja vuotaa inhimillisesti katsottuna aivan liian varhain!

Olisikohan korkea aika tehdä jotakin sille vedelle? Mitä? jääköön kaupungin "vesi-ihmisten" huoleksi!

Aquarius

SUO

Mä en jaksa ymmärtää, miksi ei Jupperin kotiyhdistys tai mikä se nyt on, ei tee mitään, kun meidän nuorten suota tuhotaan. Ensin runnottiin karmea tie siitä läpi, sitten jyrsittiin viemärilinja, toinen tie ja ties mitä vielä aiotaan. Viimeksi kaivettiin koloon monen miehen voimalla jokin laatikko, jos tämä meno jatkuu, niin suo on kohta kalju kuin meidän faijan pää.

Suo on sentään ollut viihtyisä kokoontumispaikka, siellä on dokattu paljon prenkkua ja ollut muitakin mahiksia. Miksi antaa sen turhaan sivistyä, tai sitten hankkikaa meidän bailuille muu kestävä paikka.

Jupperin Jannu

KEHONRAKENTAJAT

Joulun alla tulee jokaisen itseään kunnioittavan lehden lausua pari sanaa lukijoilleen jouluruoista ja niiden nauttimisen seurauksista.

Lehdissä käytävässä vilkkaassa huumekeskustelussa ei ole kukaan huomannut huumeista vaarallisinta, nimittäin ruokaa, siihenhän syntyy riippuvuus jo ensimmäisen suupalan jälkeen. Joulun aikaan on suuri vaara sortua rappiosyöjäksi.

Joulukuussa vietetään varmuuden vuoksi niinsanottuja pikkujouluja, ettei kukaan vain jäisi ilman kinkkua. Jos nyt käy niin, että esim. viidennen pikkujoulun jälkeen olo tuntuu raskaalta ja jotenkin tunkkaiselta, on syytä alkaa tarkkailla itseään.

Katsotaan ensin peiliin, jos vastaan ei hymyile kreikkalaista jumalpatsasta muistuttava olento, vaan Saimaan norppa, tai kuten allekirjoittaneelle peilistä pällisteli Benny Hill, on kiireesti ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Missään tapauksessa ei kannata keksiä mitään omaperäistä, kaivetaan vain esiin muutama vuosikerta naistenlehtiä (iltapäivälehtiä ei lueta tässä yhteydessä naistenlehtiin, vaikka ne sisällöltään ovatkin samankaltaisia.) Naistenlehtiä selatessa löytyy ennemmin tai myöhemmin hyvä kehonpurkamisohje. Allekirjoittanut on käyttänyt hyvällä menestyksellä seuraavaa:
Aamulla herättyäsi juo viisi kupillista mustaa kahvia ilman sokeria ja sakariinia. Sakariini on epäilyttävä aine, tutkiessani salaa ihmisten ruokailutapoja olen havainnut, että kaikki, jotka käyttävät sitä, ovat lihavia, siis sen täytyy jotenkin edesauttaa lihomista.

No niin, lounaaksi syödään kaksi suurta salaatinlehteä, jos laihtumista ei kahden vuorokauden kuluttua ole tapahtunut, jätetään toinen salaatinlehti pois. Illalla töistä palattua voidaan juoda määrättömästi kahvia ja pyrkiä ajoissa nukkumaan. Painon tarkkailemiseksi on syytä hankkia sekatavarakaupasta halpa vaaka, sellainen, jossa vasemmalla jalalla seisten on kaksi kiloa kevyempi kuin oikealla jalalla. Punnitus on aina suoritettava alastomana, koska varsinkin miespuolisilla kehonrakentajilla kellarissa askarrellessa saattaa taskuun

jäädä esim. jakopään ketju.

Kuuria ei koskaan saa aloittaa ennen Joulua eikä Uuttavuotta, koska silloin viimeistään tulee eteen katastrofi ja hillitön lankeemus. Jos kuuria ei syystä tai toisesta pysty aloittamaan tammikuun ensimmäisenä päivänä, on se syytä siirtää vuodella eteenpäin.

Niille, jotka tuskien taipaleelle käyvät, voin kertoa, kuinka mielenkiintoista on istua kutsuilla, joihin Sinut on erityisesti kutsuttu maistelemaan pikkuemännän valmistamia herkkuja, emännän ilme on näkemisen arvoinen ja antaa uutta voimaa laihtua, kun pöydästä on kadonnut ainoastaan pari litraa kahvia!

Hyvää Joulua ja ruokahalua
toivoileepi

Iide

Miksi anglosaksisissa maissa Joulupukki tulee aina savupiipun kautta ja miksi Suomessa ovesta?

Isosukkainen

No, sehän on aivan selvä asia! Suomalainen Joulupukki kuuluu näihin kehonrakentajiin, eikä mahdu savupiipun kautta, katso vaikka kuvaa!

Toimitus

UTELUPALSTA

Tulipa eräänä päivänä kolmivuotias Lauripoika luokseni ja kysyi: "Ukki, mikä on lohikäärme"?
Koska kysymyksellä saattaa olle yleisempääkin merkitystä, siirsin vastauksen antamisen Jupperin Omakotiyhdistyksen lehden tehtäväksi.

Seppo Räisänen

Toimitus, ilahtuneena siitä, että jopa aivan lukukyvyttömätkin lukijamme osoittavat merkittävää kiinnostusta lehteämme kohtaan, kääntyi asiaatuntevan, vaikka ei ehkä täysin pätevän tahon puoleen saadakseen pikku Laurin tiedusteluun vastauksen.

Toimitus

LOHIKÄÄRME,SEN LEVINNEISYYS JA ESIINTYMISTIHEYS.

Vaikkakaan lohikäärmeistä ei ole säilynyt mitään varsinaisia jäänteitä ja useista kaivauksista huolimatta ei ole pystytty toistaiseksi varmuudella saamaan selviä havaintoja sen esiintymisestä ja ulkomuodosta, on mahdollista lukuisien vanhojen kuva- ja kirjallisten lähteitten perusteella luoda selvä kuva sen ulkomuodosta ja levinneisyydestä. Vahinko, että varhaisella keskiajalla lohikäärmeet metsästettiin ritariston toimesta sukupuuttoon Euroopassa ja ristiretkien aikana myös lähi-idässä. Muualta maailmasta lienee laji hävinnyt lähinnä ilmaston muutosten ja sopivien asuinpaikkojen vähenemisen johdosta.

Vanhimmat tiedot lohikäärmeitten esiintymisestä on saatavissa kaldealaisesta mytologiasta. Lohikäärme kantahahmossaan eleli jo subtrooppisessa neoliittisessä miljöössä.

Keskiajan ritarikertomukset ja kuvat antavt myös selvän kuvan lajin runsaudesta ja levinneisyydestä ajanlaskumme alkupuolella.

Lohikäärmettä tavattiin tällöin tasaisesti kautta Euroopan ja Välimeren ympäristön. Aasiasta, varsinkin Kiinasta, on myös useita havaintoja. Austraaliassa sitä tuskin oli maanosan eristyneisyydestä johtuen, ja jos oli, tietenkin pussieläimenä. Etelä- ja Pohjois-Amerikasta ei ole käytettävissä havaintoja, ja jos paikallisessa mytologiassa onkin kuvattuna lohikäärmeitä, niin ovat niiden hahmot sekoittuneet muihin

hirviöihin ja jumalkuviin.

Afrikan viidakoissa lohikäärmettä tuskin myöskään esiintyi, johtuen sen mieltymyksestä karuihin rotkoihin ja autioihin vuoristoihin asuinpaikkanaan.

Lohikäärmeen lisääntymisnopeudesta ei ole tietoja, mutta ottaen huomioon sen erittäin tehokkaan paranemiskyvyn (regeneraatio) vahingoista, mm. päitten uusiutuminen entisten tultua katkotuiksi on uskottavaa, että lohikäärmeitten jälkeläisten saanti oli harvinaista ja siksi yhdenkin lohikäärmeen tappaminen aiheutti lajille korvaamatonta tuhoa.

ULKOMUOTO JA TAVAT.

Perusmuodossaan lohikäärme (lat. draco), on nelijalkainen, siivellinen liskomainen otus, jolla on yksi tai useampia päitä(max. seitsemän).

Lohikaarme Munsterin Cosmographiasta.

Lohikäärme Kirchnerin teoksesta vuodelta 1665

Päissä saattaa esiintyä yhdestä kymmeneen sarvea ja suut ovat kuin jalopeuralla. Yleisin väri on ruskea, mutta värivaihtelu on hyvin runsas. Jalat on varustettu kynsillä ja räpylöillä, mutta löytyy myös lohikäärmelaji, jolla jalat ovat kuin karhunkäpälät.

Lohikäärmeillä on erikoisena piirteenä se, että ne pystyvät syöksemään suistaan tulta. Lajivaihtelu on myös runsas. Liskorunkoisten käärmeitten lisäksi esiintyy myös lohikäärmeitä, joitten vartalo on lähinnä krokotiilia muistuttava tai vartalon muoto saattaa lähentyä lintua.

Kokovaihtelu on myös melkoinen. Suurimmat lohikäärmeet saattavat kasvaa havaintojen mukaan noin seitsemän metriä pitkiksi. Voi olla, että dracot vanhetessaan muuttuivat ulkomuodoltaan massiivisemmiksi ja

varmaankaan suurimmat yksilöt eivät kyenneet lentämään siivillään, siksi pieniä ne olivat eläimen muuhun kokoon nähden.(vrt.mehiläinen). Kiinassa esiintyi lohikäärmelaji, jolta siivet olivat kokonaan surkastuneet.

Lohikäärme

Varsinaisen lohikäärmeen eli griipin lisäksi tunnetaan alalajeina ainakin aarnikotka = runohepo = pegasos ja salaperäinen basiliski, jonka katse surmasi tai muutti kiveksi.Eräs varsin merkittävä alalaji oli leviatan, meressä elävä, naaraspuolinen hirviö, joka, ikävä kyllä, usein sekoitetaan krokotiiliin.

Piikkipäisistä hampaista päätellen lohikäärmeet olivat lihansyöjiä, tuskin ne karuissa vuorimaissa asuessaan juuri muuta ravintoa löysivätkään. Tätä päätelmää tukee myös se, että dracoille uhrattiin elävää lihaa, yleensä nuoria neitoja, jotta ne olisivat pysyneet rauhallisina asuinpaikoillaan, eivätkä olisi lähteneet liikkeelle aiheuttamaan ympäristölleen vahinkoa. Tosin Babelin Bel-nimiselle otukselle uhrattiin myös päivässä kaksitoistakymmentä mittaa nisuja neljänkymmenen lampaan ja kolmen aamin viinaa lisäksi, mutta saattaa olla, että osa uhriruoista meni Belin seitsemänkymmenen papin ja heidän perheittensä elatukseen.

ESIINTYMINEN SUOMESSA.

Vaikka maassamme ei olekaan lohikäärmee olopaikoiksi sopivia vuorenrotkoja ja jylhiä louhikkoja ja varmaan maamme ilmasto-olosuhteetkin aiheuttavat vaikeuksia suomupeitteisen dracon menestykselle, löytyy Suomestakin selviä merkkejä siitä, että meillä on esiintynyt ainakin yksi pieni, noin 1,5 metriä pitkäksi kasvava laji. Varmimmat havainnot l.n esiintymisestä Suomessa on tehty Turun lähistöllä Nousiaisten ja Kaarinan alueelta.
Nousiaisten kirkossa säilytettävän Pyhän Henrikin sarkofagin sivujen koristuksena on kuva, joka osoittaa Pyhän Eerikin ja ristiretkeläisten maihinnousua silloiseen Suomeen.

Marketta »tramppaa» matoa eli lohikäärmettä.

Rannalla olevan pakanan lipussa on selvä lohikäärmeen kuva. Lisäksi on Kaarinan kirkossa puinen lohikäärmeveistos, joka lienee tehty Suomessa eläneen pedon mukaisesti luonnolliseen mittakaavaan?

Kielitieteelliseltä pohjalta saadaan lisää todistusvoimaista aineistoa lohikäärmeitten esiintymisestä ja levinneisyydestä maassamme. Alkuaikoina varsinainen lohikäärme sotkettiin käärmeeseen ja matoon. Basiliskista ja eräistä muista lajeista käytettiin Saksassa nimeä Lindwurm, ruotsiksi lindorm= lehmusmato. Suomalaiset sanat livo ja louhi pohjautuvat samaan perustaan. Livo tarkoittaa lohikäärmettä, matoa ja Suomesta löytyy ainakin Posiolta Livojärvi ja Livojoki, tänne pohjoisen erämaihin on varmaan lohikäärmeenkin ollut rauhallista muuttaa asumaan.

Louhi- sana on vieläkin merkittävämpi. Louhi, Pohjolan emäntä, esiintyy kalevalaisten runojen alkutekstissä nimillä Loviatar, Lovehetar, Louhietar, Laviatar, jotka sellaisenaan viittaavat rotkoa, luolaa, maan rakoa(vrt. langeta loveen) ts lohikäärmeitten asuinpaikkaa. Toiselta puolen Louhi-sanalla on yhteys muinaisskandinaaviseen sanaan, floghdraki=lentävä lohikäärme ja vanhassa norjassa on sana flug, joka tarkoittaa tuulispäässä lentävää lappalaisnoitaa. Edelleen löytyy louhi-sanalle yhteyksiä Edda-runojen Loken äitiin, Laufrey= lehtipuu tai -saari, sekä sanoihin lieska, lietsoja, liesi, Lohja.Suomen kansankulttuurissaon pitkään säilynyt

"madontappajaiset" heinäänlähtöön liittyvänä rituaalina, joka esiintyi ensimmäisen heinäpäivän aamun matoryypyn muodossa tai koko päivän juopotteluna. Vehmaan kirkko on pyhitetty Marketalle, lohikäärmeen seivästäjälle ja Raumallakin nuoriso tuli Pyhän Marketan päivää viettämään kaupunkiin ja ottamaan sen verran, että "mato kuolee", niin on melko varmaa, että kaiken perustana on lohikäärmeitten esiintyminen näillä seuduilla.

Myöskin Kalevalassa on "mato"-teema voimakkaasti esillä. Ilmarinen kynti kyisen pellon ja Lemminkäinenkin matkalla Pohjolan pitoihin sai kaikenlaista harmia käärmeistä, "maan karvoista".

MYYTTIEN MERKITYS.

Aikojen kuluessa lohikäärme jalostui konkreettisesta eläimestä symbolisoimaan ensin valtaa ja sitten pahuutta ja paholaista. Tämä teema esiintyy yhtäläisesti Raamatussa, ritarirunoudessa, Eddarunoudessa, Kalevalassa jne. Toiselta puolen Pohjolan emännän poika, Perisokea, ampuu ihmisiin sairauksia, pistosnuolia, toiselta puolen Daniel keittää sekaisin tervaa, rasvaa ja karvoja ja paiskaa Belin suuhun ja lohikäärme pakahtuu kahtia.

Kuten kansannäytelmässä sanotaan: "Hyi Paapelin lohikäärme".

Vakio Nyhäkoro
vt. tutkailija

Lähdeteokset: Raamattu v 1873, Olof Eriksson: Heraldiikka ja symbolit, Matti Klinge: Muinaisuutemme merivallat, Antero Karilas: Pikku Jättiläinen, Otavan Iso Tietosanakirja v 1932 ja Uusi Tietosanakirja, Lauri Hendell-Auterinen ja Mauno Jääskeläinen: Sivistyssanakirja, seitsemäs painos, Maailmantaide, Peter Kidsen: Keskiajan taide.

LEHDELLE NIMI

Jatkoaika lehden nimikilpailussa tuotti kuin tuottikin hedelmää, nimiehdotuksia on tullut seuraavasti:

Jupperilainen	1
Jupperilainen	2
Jupperilainen	3
Kotiseutulehti Jupperi	4
Jupinat	5
Jupperin Sanomat	6
JUPperin SAnomat	7
Juppe-Info	8
Tammenterho	9
Siili	10

Katsotaanpa, kuka sen Kerameijan lahjakortin oikein saakaan! Nyt on tarkoituksena valita näistä ehdotetuista nimistä paras ja jokaisella on mahdollisuus näin omalta osaltaan vaikuttaa valintaan.

Äänestetäänpä siis nimi lehdellemme, ja sitten, kaikki mukaan, jotta paras ehdotus voittaisi!

Jos sitten käy niin, että voittanut ehdotus tuntuu mielestäsi huonolta, etkä ole nimenvalintaan vaikuttanut, kun sitä Sinulta pyydettiin, ei asialle voi enää mitään! Seuraavalla lehdellä on jo nimi.

Tehdäänpä näin:
Merkitään allaolevaan lomakkeeseen nimiehdotuksen kohdalla olevaan, tarkoitusta varten varattuun tilaan ehdotuksille numerot paremmuusjärjestyksessä, leikataan lomake irti ja pudotetaan se kauppareissun yhteydessä Tarkkosen kaupassa kassan vieressä olevaan Yhdistyksen postilaatikkoon tai, jos se käy kätevämmin, kenen tahansa johtokunnan jäsenen postilaatikkoon tammikuun loppuun mennessä.

Jupperilainen	_____
Kotiseutulehti Jupperi	_____
Jupinat	_____
Jupperin Sanomat	_____
JUPperin SAnomat	_____
Juppe-Info	_____
Tammenterho	_____
Siili	_____

TYÖVÄLINEIDEN LAINAUS

1

Välineitä lainataan ainoastaan Jupperin Omakotiyhdistys ry:n jäsenten omaan käyttöön.

2

Välineet on välittömästi käytön jälkeen palautettava puhdistettuina asemapaikkaansa ja moottorikäyttöisten laitteiden ajotuntimäärä on ilmoitettava laitteen huoltajalle.

3

Käyttökorvauksena peritään 20 mk lainauskerralta, jos käyttöaika on vuorokautta lyhyempi ja jokaiselta seuraavalta vuorokaudelta tai sen osalta peritään 20 mk. Maksu suoritetaan palautuksen yhteydessä.

4

Polttoaine on jokaisen itse hankittava tai sovittava siitä konetta huoltavan henkilön kanssa.

Koneet huolletaan yhdistyksen toimesta.

5

Lainaaja vastaa välineen rikkoutumisesta, mikäli se on johtunut huolimattomuudesta tai tahallisuudesta. Vioittumisista on aina ehdottomasti ilmoitettava.

6

Välineiden edelleen lainaaminen ilman huoltajan lupaa on ehdottomasti kielletty.

KALUSTON SIJAINTI

Maajyrsin I
Tikkaat 9 m
Tuoremehupuristin
Kahvinkeitin
Laine, Jupperinmetsä 4
puh. 846866

Betonimylly
Maaliruisku
Jyrä
Pyörösaha
Tikkaat
Gustafsson, Kaivoskuja 12
puh. 847814

Maajyrsin II
Winqvist, Kotikuja 1
puh. 846412

Kalustovuokra 20,-/vrk
Tikkaat 10 mk
Nurmikkojyrästä ei maksua.